

TARİF

1.MANTIKÎ TARİFLER

2. MANTIKÎ OLMAYAN TARİFLER

A. TARİFİN MADDESİ

B. TARİFİN TÜRLERİ

C.BÖLME (TARİFİN YARDIMCISI OLARAK BÖLME)

2.1. İŞARET İLE TARİF

2.2. OLUMSUZLAMA İLE TARİF

2.3. MECAZ VEYA REMİZ İLE TARİF

2.4. GÖRELİLER İLE TARİF

2.5. ÖRNEKLEME İLE TARİF

2.6. BENZETME İLE TARİF

A.1. CİNS

A.2. TÜR
(NEV')

A.3. AYIRIM
(FASIL)

A.4. ÖZELLİK
(HASSA)

A.5. İLİNEK

A.1.1. YAKIN CİNS

A.2.1. YAKIN TÜR

A.3.1. YAKIN AYIRIM

A.4.1. TÜRÜN BAZI FERTLERİNE AİT

A.5.1 AYRILAMAYAN

A.5.2. AYRILABİLEN

A.1.2. UZAK CİNS

A.2.2. UZAK TÜR

A.3.2. UZAK AYIRIM

A.4.2. TÜRÜN BÜTÜN FERTLERİNE AİT

A.5.1.1. HEM VARLIKTAKI HEM ZİHİNDE AYRILAMAYAN

A.5.2.1. DAİMİ OLAN

A.1.3. EN YÜKSEK CİNS

A.2.3. EN YÜKSEK TÜR

A.3.3. KURUCU AYIRIM

A.4.3. TÜRÜN FERTLERİNE BELLİ BİR ANDA AİT

A.5.1.2. VARLIKTAKI AYRILAMAYAN, ZİHİNDE AYRILABİLEN

A.5.2.2. HIZLI AYRILAN

A.1.4. ORTA CİNS

A.2.4. ORTA TÜR
(İZAFİ/GÖRELİ)

A.3.4. BÖLEN AYIRIM

A.4.5. TÜRÜN BÜTÜN FERTLERİNE AİT, FAKAT DAİİMİ DEĞİL

A.5.2.3. AĞIR AĞIR AYRILAN

A.1.5. EN ALT CİNS

A.2.5. EN ALT TÜR
(HAKİKİ)

Bilmediğimiz bir lafız bize arz edildiğinde, ister kavramsal ister hükmi olsun onun hakkında bilgi elde etmenin beş merhalesi vardır:

1. Lafzî Tarif: Bize arz edilen lafız, aynı manaya delaleti daha açık olan başka bir lafız ile bilebilir. örneğin "Gazanfer nedir?" sorusuna ilk elde "esed/aslan"dır şeklinde cevap vermek böyledir. Bu lafzın manasına yönelik en genel tasavvurdur.

2. İsmî Tarif: Lafzî tarifte manaya delaletinin daha açık olduğunu düşündüğümüz lafzın manasının açıklanmasına girişiriz. Bu lafzı, kendisi dışındakilerden ayırmaya çalışırız. Buradaki temel soru "o nedir?/ma huve?"dir.

3. Hakiki Tarif: Bu nokta da bir şeyin varlığının tasdiki talep edilir; ve buradaki en temel soru "basit (var) mıdır?(hel?)"dir. Eğer mevcut hakikatlerin varlığı hakkında bir sorgulama olursa bu tarif "hakiki tarif" olur. (Var)mıdır/hel?" sorusundan önceki tarifler ismi tarifler, sonraki tarifler ise "hakiki tariflerdir. örneğin "Allah var mıdır?" sorusu basit (var)mıdır/hel?" sorusudur.

4. Önceki aşamaya varlığına ilişkin sorgulama yapılan şeyin burada sıfatlarının ve hallerinin subutu bilinmek istenir. Bu da "bileşik (var)mıdır/hel?" sorusu ile olur. Örneğin " Var olan Allah irade eden midir?" sorusu "bileşik (var)mıdır/hel?" sorusuna örnektir.

5. son olarak da varlığının illeti bilinmek istenir: Bu da ya (1) sadece hükmi illetini bilme olur (yani "burhân-ı innî), ya da (2) hem hükmi, hem de varlıksal illeti bilme şeklinde olur (yani burhân-ı limmî). buranın en temel sorusu "niçin/lime?" sorusudur.

01. Dilsel Tarifler

02. Mantıkî Tarifler

01. Lafzî Tarif

02. Tenbihi tarif

03. İsmî Tarif

04. Hakiki Tarif